

BØRNESAGENS FÆLLESRÅD

Vesterbrogade 24, 2.th., DK 1620 København V. - Tlf.: 33 22 17 33 Fax: 33 22 17 50

e- mail: bf@boernesagen.dk - www.boernesagen.dk

København, februar 2006

Forældre skal inddrages - når et barn anbringes uden for hjemmet

Børnesagens Fællesråd har udsendt håndbogen "Forældreinddragelse – til barnets bedste".

Håndbogen tager udgangspunkt i forældrenes perspektiv og har derfor hovedfokus på inddragelse af og samarbejde med forældrene og ser samarbejde med barnet som en naturlig følge. Den beskriver derfor ikke socialrådgiverens, pædagogens og plejefamiliens perspektiv og er således ikke en håndbog i at arbejde med alle aspekter af anbringelser. Det er en håndbog i at arbejde med forældreinddragelse, når børn anbringes udenfor hjemmet.

Håndbogen henvender sig primært til de medarbejdere i kommuner og plejefamilier samt på opholdssteder og døgninstitutioner, som arbejder med anbringelser af børn uden for eget hjem. Men den må også gerne inspirere forældre og andre pårørende til anbragte børn til at søge yderligere indflydelse og medvirken.

Håndbogen er udgivet af Børnesagens Fællesråd og har fået økonomisk støtte af Socialministeriets KABU – projekt.

Håndbogen bliver i første omgang offentliggjort på Børnesagens Fællesråds hjemmeside www.boernesagen.dk og på KABU – projektets hjemmeside www.kabuprojektet.dk

Det er hensigten, at håndbogen senere udkommer i en trykt udgave.

Vedlagte orienteringsbrev kan frit benyttes.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Peter Grevsen, formand, Børnesagens Fællesråd, tlf. 40 60 04 64, e-mail: pg@ungdommens-vel.dk

Lene Jørgensen, projektleder, landssekretær i FBU ForældreLANDSforeningen, tlf. 70 27 00 27, e-mail : sek@fbu.dk

FØLGENDE ORGANISATIONER ER MEDLEMMER AF BØRNESAGENS FÆLLESRÅD:

Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge - KFBU
Foreningen af Danske Døgninstitutioner for Børn og Unge
Børneforeningen. Mentalhygiejnisk Forening for Børn og Unge
Ungdommens Vel

Landsforeningen af Opholdssteder og Skole- og Behandlingshjem

Medlemsorganisationerne dækker tilsammen omsorgen for mere end 200.000 børn og unge.

FBU - Forældrelandsforeningen

Daginstitutionernes Lands-Organisation

Foreningen "Jysk Børneforsorg/Fredshjem"

Ungdomsringen

KFUM's Sociale Arbejde i Danmark

Familieplejen Danmark

Børns Vilkår

Mødrehjælpen af 1983

Barnets Hus

Associeret medlem: DASPCAN

BØRNESAGENS FÆLLESRÅD

Vesterbrogade 24, 2.th., DK 1620 København V. - Tlf.: 33 22 17 33 Fax: 33 22 17 50

e-mail: bf@boernesagen.dk - www.boernesagen.dk

København, februar 2006

Til orientering

Forældre skal inddrages - når et barn anbringes uden for hjemmet

Forældre ønsker altid det bedste for deres børn, også selv om de ikke magter rollen som forældre.

Børn savner deres forældre og søskende og har brug for støtte og opbakning fra deres forældre, når de er nødt til i en kortere eller længere periode at bo et andet sted end hjemme.

Derfor skal forældre inddrages, når et barn anbringes uden for hjemmet. Det er til barnets bedste.

Børnesagens Fællesråd har udgivet håndbogen "Forældreinddragelse – til barnets bedste" som netudgave. Den udgives med støtte fra Socialministeriets KABU – projekt.

Håndbogen tager udgangspunkt i forældrenes perspektiv og har derfor hovedfokus på inddragelse af og samarbejde med forældrene og ser samarbejde med barnet som en naturlig følge. Den beskriver derfor ikke socialrådgiverens, pædagogens og plejefamiliens perspektiv og er således ikke en håndbog i at arbejde med alle aspekter af anbringelser. Det er en håndbog i at arbejde med forældreinddragelse, når børn anbringes udenfor hjemmet. Inddragelse af forældrene skal både tage udgangspunkt i formelle krav til kommunens sagsbehandling og til forældres rettigheder. Inddragelse skal samtidig tage udgangspunkt i forældres egne ønsker og muligheder på givne tidspunkter samt i barnets rettigheder og ønsker og i barnets forhold.

Krav om inddragelse

Titlen på håndbogen understreger bogens faglige udgangspunkt for arbejdet med anbringelser af børn og unge og deres familier. Inddragelse skal altid finde sted. Inddragelse kan ikke udelades. Men inddragelse kan finde sted på forskellig vis. Det viser håndbogen.

- At anbringe et barn uden for hjemmet er en meget indgribende foranstaltning. Både for barnet, forældrene og de involverede fagpersoner. Vi ved, at forældre kan være med til at sikre kontinuitet i anbragte børns opvækst. Forældre er et vigtigt bindeled til det, der var før anbringelse. Til det der sker under anbringelsen. Og til det, der stadig er efter anbringelsen, siger Peter Grevsen, formand for Børnesagens Fællesråd. Og han tilføjer:

- Det er derfor afgørende, at der i den samlede indsats til børn og deres familier bliver lagt en plan for, hvordan forældre kan støttes og styrkes i at være mest og bedst mulige forældre i hele anbringelsesforløbet. Kravet om inddragelse af forældre, når børn anbringes udenfor hjemmet, er særligt aktuelt i forbindelse med den nye anbringelsesreform, som trådte i kraft 1. januar 2006. I håndbogen bliver der sat særlig fokus på kravet om inddragelse af barn, forældre og det sociale netværk i forbindelse med børns anbringelse, og her bliver givet helt konkrete anvisninger på, hvordan inddragelsen kan og skal finde sted.

- Det er vores håb, at håndbogen kan inspirere medarbejdere i kommuner og plejefamilier samt på opholdssteder og døgninstitutioner til at styrke og kvalificere arbejdet med forældreinddragelse, så det bliver til barnets bedste, siger Peter Grevsen.

FØLGENDE ORGANISATIONER ER MEDLEMMER AF BØRNESAGENS FÆLLESRÅD:

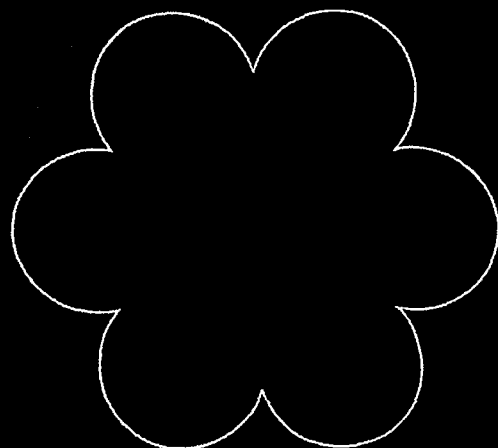
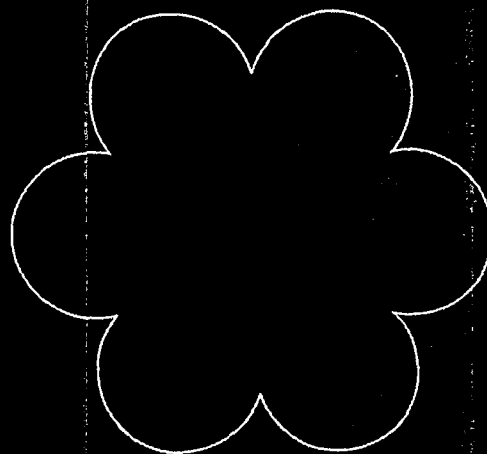
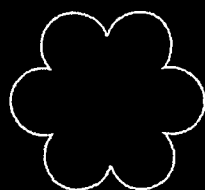
Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge - KFBU
Foreningen af Danske Døgninstitutioner for Børn og Unge
Børneforeningen. Mentalhygiejnisk Forening for Børn og Unge
Ungdommens Vel
Landsforeningen af Opholdssteder og Skole- og Behandlingshjem
Medlemsorganisationerne dækker tilsammen omsorgen for mere end 200.000 børn og unge.

FBU - Forældrelandsforeningen
Døgninstitutionernes Lands-Organisation
Foreningen "Jysk Børneforsorg/Fredshjem"
Ungdomsringen
KFUM's Sociale Arbejde i Danmark

Familieplejen Danmark
Børns Vilkår
Mødrehjælpen af 1983
Barnets Hus
Associeret medlem: DASPCAN

Forældreinddragelse – til barnets bedste

Rør ikke ved min datters hestehale uden at spørge mig først

Redaktion

Landssekretær, socialrådgiver Lene Jørgensen

FBU ForældreLANDSforeningen

Journalist Steen Kabel, Socialinform

Kolofon

Forældreinddragelse - til barnets bedste

Udgiver
Børnesagens Fællesråd
Vesterbrogade 24, 2. th.
1620 København V

Udgivelsen sker i tilknytning til KABU projektet,
Socialministeriets kvalitetsprojekt på anbringelsesområdet.
www.kabuprojektet.dk

Redaktion
Landssekretær Lene Jørgensen, FBU ForældreLANDSforeningen
Journalist Steen Kabel, Socialinform, Århus

© 2005 Børnesagens Fællesråd og KABU,
Socialministeriets kvalitetsprojekt 2002 - 2005

Layout
Linda Balle Grafik, København

ISBN

Oktober 2005

Forældreinddragelse - til barnets bedste

Rør ikke ved min datters hestehale uden at spørge mig først

Redaktion:

Landssekretær, socialrådgiver Lene Jørgensen,

FBU ForældreLANDSforeningen

Journalist Steen Kabel, Socialinform

Indhold

Forord	9
<i>Peter Greven, Børnesagens Fællesråd</i>	
1. Indledning.....	10
Læsevejledning	14
Ordlister	18
2. At være forældre, mens barnet er anbragt	20
<i>Lene Jørgensen</i>	
3. Anerkendelsens betydning i anbringelsessager	30
<i>Peter Høilund</i>	
4. Grundlæggende rettigheder	38
<i>Bente Adolphsen</i>	
5. Barnets bedste	44
<i>Bo Ertmann</i>	
6. Forældre i den primære relation – også selv om alt ikke er rosenrødt	54
<i>Pet Schultz Jørgensen</i>	
7. Etniske minoritetsfamilier med barn anbragt uden for hjemmet	60
<i>Marianne Skytte</i>	
8. Inddragelse fra forældres perspektiv	70
<i>Birthe Nielsen</i>	
9. Inddragelse fra barnets og den unges perspektiv	76
<i>Bente Nielsen</i>	
10. Inddragelse fra kommunens perspektiv	86
<i>Pia Nielsen, Helsingør Kommune</i>	

Anbringelsesforløbet

11. Inddragelse fra socialfagligt perspektiv	99
Den formelle inddragelse.....	100
Den konkrete inddragelse af forældre	103
Inddragelse af forældre uden del i forældremyndighed.....	105
Inddragelse af familie og netværk.....	107
Fra forskning.....	108
Socialrådgiverens opgaver og ansvar	110
Metoder til inddragelse.....	112
12. Når en børnesag starter	115
Henvendelser i børnesager	115
Når familien henvender sig.....	116
En børnesag starter.....	118
Lovgivning.....	119
13. Undersøgelse af barnets forhold	122
Lovgivning.....	122
Inddragelse af forældre og børn i arbejdet med §38 undersøgelsen	124
Afslutning af undersøgelsen	127
14. Beslutning om anbringelse	128
Generelt om beslutningen	129
Beslutning med eller uden samtykke	129
Lovgivning.....	130
Advokatbistand	133
Klagemuligheder	134
15. Støtte til forældre	136
Forældres udfordringer	137
Forældres sociale forhold - erfaringer fra forskning	139
Lovgivning.....	140
Socialrådgiverens opgaver og ansvar	141
Støtteperson til forældre.....	143
Foranstaltninger efter Servicelovens § 40	146
Eksempler på andre tilbud til forældre	148

16.	Inddragelse i arbejdet med udarbejdelse af handleplan.....	150
	Lovgivning.....	151
	Beslutninger i tilknytning til handleplanen.....	152
	Socialrådgiverens opgaver og ansvar som leder af indsatsen.....	153
	Forældrenes rolle under anbringelsen.....	156
	Den skriftlige handleplan.....	157
	Handleplanen ved anbringelse uden samtykke.....	158
17.	Del 1	
	Samvær og kontakt mellem forældre og barn.....	160
	Lovgivning.....	161
	Socialrådgiverens opgaver og ansvar.....	163
	Muligheder for økonomisk støtte til samvær og kontakt.....	169
	Begrænsninger i muligheder for samvær og kontakt kan skabe konflikter..	171
	Del 2	
	Rammer for samvær og kontakt, <i>v. Helge Thomsen</i>	172
	Samværskonsulentens opgave og ansvar.....	174
	Formulering af opgaven.....	175
	Inddragelse af forældre og barn.....	176
	Beskrivelse af samværerne og skriftlige tilbagemeldinger til kommunen.....	178
	Særlig støtte i tilknytning til samvær.....	179
	Del 3	
	Erfaringer med overvåget samvær, <i>v. Ellen Hansen</i>	180
	Svære vilkår.....	180
	Stærke følelser.....	181
	Tryk base.....	182
	Ingen lette løsninger.....	184
18.	Del 1	
	Kommunens opgaver i forbindelse med anbringelse.....	185
	Generelt om valg af anbringelsessted.....	186
	Valg af plejefamilie.....	187
	Valg af døgninstitution eller opholdssted.....	191
	Valg af slægt eller netværk som anbringelsessted.....	192
	Klage over valg af anbringelsessted.....	193
	Afgørelser om barnets forhold under anbringelsen.....	193
	Klage over afgørelser om barnets forhold under anbringelsen.....	196
	Ændring af anbringelsessted.....	196
	Klage over ændret anbringelsessted.....	197

Del 2	
Det anbragte barns skolegang	198
Socialrådgiverens pligt til at inddrage forældre og børn	198
Undervisningspligt	199
Barnets skoleplacering	199
Skole-hjem samarbejde.....	201
Forældrenes manglende overskud til samarbejde.....	203
Uenighed om barnets skolegang.....	204
Når barnet flytter hjem.....	204
Del 3	
Forældreinddragelse og interne skoler	205
Undervisning på anbringelsesstedet	206
Klagemuligheder vedrørende specialundervisning	208
19. Barnet bliver anbragt	210
Forældre som beskyttende faktor	210
Forberedelse af anbringelse	211
Den skånsomme anbringelse	213
Erfaringer fra forskning	214
Eksempel på god og omsorgsfuld anbringelse og udslusning	216
20. Del 1	
Døgninstitutionens samspil med forældre	219
Før anbringelsen.....	219
Under anbringelsen	221
Arrangementer på institutionen.....	223
Statusmøder	224
Konflikter og misforståelser	224
Del 2	
Familieplejens samspil med forældre, v. Marianne List	226
Kontakten til forældrene	227
Den svære start	227
Respekt, forståelse, omsorg	228
Mange muligheder for inddragelse	229
Vrede forældre	229
Til barnets bedste	230

21. Konflikter i samarbejdet	231
Gode og onde konflikter.....	231
Metoder til forebyggelse af konflikter.....	233
2 konkrete eksempler:	
Projekt samarbejdssamtaler, Døgnplejeformidlingen i Hillerød.....	234
Trekantsamtaler, Behandlingshjemmet Åhaven i Århus	236
22. Hjemgivelse og efterværn.....	238
Hjemgivelse og hjemtagning.....	238
Socialrådgiverens opgaver og ansvar	239
Efterværn.....	241
Socialrådgiverens opgaver og ansvar	244
Inddragelse af forældre	245
23. Afslutning.....	247
Kontinuitet og stabilitet.....	247
Brug for støtte	248
Til barnets bedste.....	249
24. Litteraturliste	250

Forord

Vi ved, at alle forældre ønsker det bedste for deres børn, og det er en meget svær proces at erkende, at det, man som forældre kan tilbyde sine børn, ikke slår til.

Vi ved, at børn savner deres forældre og søskende, når de er nødt til at være anbragt og i en periode bo et andet sted end hjemme.

Vi ved også, at forældre kan være med til at sikre kontinuitet i anbragte børns opvækst. Forældre er et vigtigt bindeled til det, der var før anbringelsen. Til det der sker under anbringelsen. Og til det, der stadig er der efter anbringelsen. Det er derfor afgørende, at der i den samlede indsats til børn og deres familie bliver lagt en plan for, hvordan forældre kan støttes og styrkes i at være mest og bedst mulige forældre i hele anbringelsesforløbet.

Børnesagens Fællesråd har i flere år ønsket at udgive en håndbog, som kan inspirere først og fremmest medarbejdere i kommuner og plejefamilier samt på opholdssteder og døgninstitutioner til i videst muligt omfang at inddrage forældre og børn i undersøgelser, beslutninger og i gennemførelse af indsatser til gavn for børns udvikling. Håndbogen må samtidig gerne inspirere forældre og andre pårørende til anbragte børn til at søge yderligere inddragelse og medvirken. Initiativer fra såvel fagpersoner som familien vil kunne styrke kvaliteten af indsatsen for det enkelte barn og dets familie.

Der skal lyde en stor tak til alle bogens forfattere, fordi de har taget sig tid til at skrive værdifulde bidrag til håndbogen.

Også en stor tak til arbejdsgruppen, som med sine engagerede repræsentanter for tidligere anbragte børn og forældre til anbragte børn samt fra organisationer og institutioner, som har deres daglige arbejde med anbragte børn og deres familier. En særlig tak til FBU ForældreLANDSforeningen, som har stillet sin landssekretær til rådighed som projektleder.

Socialministeriets KABU – projekt har gennem økonomisk støtte været med til at sikre, at håndbogen er blevet udarbejdet. Familieplejen Danmark har endvidere støttet projektet med økonomisk tilskud til journalistisk konsulentbistand. Tak for de økonomiske bidrag.

Børnesagens Fællesråd håber, at håndbogen kan være med til at gøre en forskel - til barnets bedste.

Formand

Peter Grevsen